Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001396

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №37-асп від 06.07.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кушнір Микола Петрович
2. Mykola P. Kushnir

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-2299-3548

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 18-06-2026

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12838

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 21.15.51, 03.19.21, 03.09.31

Тема дисертації:

1. Єврейські товариства в контексті етнонаціональних процесів на Буковині в другій половині XIX – на початку XX століття

2. Jewish Associations in the Context of Ethno-National Processes in Bukovyna in the Second Half of the 19th – Early 20th Century

Реферат/анотація:

1. Дисертація є результатом комплексного наукового дослідження виникнення, становлення та діяльності єврейських товариств на Буковині у другій половині XIX – на початку XX ст. крізь призму суспільних перетворень, що відбувалися у краї. Наукова новизна роботи полягає в постулюванні автором усієї сукупності добровільних об'єднань євреїв підавстрійської Буковини як елементів соціальної системи відкритого типу, покликаної забезпечити виживання єврейської спільноти краю в умовах підвищених етносоціальних, етнополітичних та етнокультурних турбуленцій, спричинених руйнуванням феодальних відносин, традиційних структур станової держави та процесами формування модерного суспільства. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних

джерел. У першому розділі на основі аналізу внеску науковців різних історичних періодів констатовано відсутність у вітчизняній та зарубіжній історіографії ґрунтовних наукових досліджень, присвячених єврейській товариській проблематиці Буковини австрійського періоду; вказано на окремі хибні підходи деяких істориків у контексті оцінки міжнаціональної ситуації досліджуваного хронотопу та її вплив на поведінку єврейської етнорелігійної спільноти. Значну увагу приділено методології дослідження, що ґрунтується на загальнонаукових і спеціальних методах історичної науки. Водночас, доведено доцільність застосування методологічного інструментарію та категорійного апарату інших наук. У другому розділі розкрито причини та передумови активізації процесів самоорганізації єврейського населення Буковини в досліджуваний період. На основі аналізу правового й соціально-економічного становища та особливостей духовно-культурного життя євреїв Буковини констатовано помітний поступ у питанні правової емансипації єврейських підданих у державі Габсбургів та загальне покращення економічного становища буковинського єврейства. Водночас соціальна необлаштованість значної частини єврейського населення, ігнорування центральним і місцевим урядом його національних прав та інтересів, а також прискорення процесів асиміляції, що загрожували єврейській спільноті втратою її внутрішньої єдності й власного етнонаціонального обличчя, прискорили появу громадських ініціатив у формі добровільних об'єднань. Третій розділ присвячено аналізу особливостей та динаміки процесу інституціалізації єврейського товариського руху в краї. Досліджено безпосередні причини виникнення перших єврейських товариств, їх організаційну структуру та функціональну спрямованість. Акцентовано увагу на позитивних змінах в австрійському законодавстві щодо заснування та діяльності товариств. Розкрито «типову» організаційну структуру, механізми управління та принципи організації статутної діяльності. Виокремлено чотири групи товариств, зокрема допомогові, релігійні, культурно-просвітницькі та «інші», виділено видові особливості об'єднань кожної з груп, показано напрями їхньої діяльності, простежено зростання їх кількості в досліджуваний період. У четвертому розділі простежено результати практичної діяльності єврейських об'єднань, насамперед в царині відродження та розвитку єврейської національної культури, формування національної самосвідомості та обстоювання національних прав. Особливу увагу приділено єврейським студентським товариствам Чернівецького цісарсько-королівському університету Франца Йосифа, які стояли біля витоків національного пробудження місцевого єврейства. Встановлено, що основні зусилля єврейські культурно-просвітницькі товариства скеровували на популяризацію національної історії, мови, літератури, музики та співу, театрального мистецтва, поширення загальної та професійної освіти. Проаналізовано діяльність єврейських політичних товариств, на основі яких під впливом двох протилежних ідеологічних течій єврейського національного руху – сіонізму та діаспорного націоналізму, виникли конкуруючі політичні партії. Завершують дисертаційну роботу Висновки, у яких відображено результати дослідження. Список використаних джерел дисертації містить 563 позиції. Ключові слова: Євреї, єврейські товариства, єврейська громада, етнонаціональна спільнота, єврейська ідентичність, соціально-економічні відносини, інституціалізація, національна політика, національно-культурний розвиток, національний рух, єврейська культура, сіонізм, політична партія, Буковина, Австрійська імперія.

2. The dissertation is the result of a comprehensive scholarly study of the emergence, development, and activities of Jewish associations in Bukovyna in the second half of the nineteenth and early twentieth centuries, examined through the prism of social transformations taking place in the region. The scientific novelty of the work lies in the author's conceptualization of the entire set of voluntary Jewish associations in Austrian-ruled Bukovyna as elements of an open-type social system. This system was intended to ensure the survival of the region's Jewish community amid heightened ethno-social, ethno-political, and ethno-cultural turbulence caused by the dismantling of feudal relations, the erosion of traditional estate-based state structures, and the processes of modern society formation. The dissertation consists of an introduction, four chapters, conclusions, and a reference list. The first chapter is based on a analysis of scholarly contributions from different historical periods and it states the absence of comprehensive research in both domestic and foreign historiography devoted to Jewish social issues in Bukovyna during the Austrian period; it identifies certain erroneous approaches in the works of individual historians, particularly in their assessment of the interethnic situation of the period under

study and its influence on the behavior of the Jewish ethno-religious community. Considerable attention is given to the research methodology, which is grounded in general scientific and specific historical methods. At the same time, the study demonstrates the relevance of applying methodological tools and conceptual frameworks from other disciplines. The second chapter examines the causes and preconditions for the intensification of self-organization processes among the Jewish population of Bukovyna during the period under study. Based on analysis of the legal and socio-economic situation, as well as the peculiarities of spiritual and cultural life of Bukovyna's Jews, it is concluded that there was the notable progress in the legal emancipation of Jewish subjects within the Habsburg Empire and a general improvement in the economic conditions of the region's Jewish inhabitants. At the same time social instability among a substantial portion of the Jewish population, the disregard of their national rights and interests by both central and local authorities, and the acceleration of assimilation processes, which threatened the community's internal cohesion and ethno-national identity, were key factors that prompted the emergence of public initiatives in the form of voluntary associations. The third chapter is devoted to analysis of the characteristics and dynamics of the institutionalization of the Jewish association movement in Bukovyna. It examines the immediate causes of emergence of the first Jewish associations, their organizational structure and functional orientation. Attention is given to the positive changes in the Austrian legislation regarding the establishment and activities of associations. The chapter describes the "typical" organizational structure, management mechanisms and principles of statutory activity. Jewish associations were divided into four groups: charitable, religious, cultural-educational and the fourth group encompassing other types of associations. The specific features of associations in each group were highlighted, the main areas of their activity were identified and the growth in their number during the period under study was traced. The fourth chapter traces the outcomes of the practical activities of Jewish associations, primarily in the areas of revival and development of Jewish national culture, the formation of national consciousness, and the defense of national rights. Particular attention is given to Jewish student societies at the Imperial-Royal Franz Joseph University in Chernivtsi. These societies were at the forefront of the national awakening of the local Jewish community. It is noted that the main efforts of Jewish cultural and educational societies were directed toward promoting national history, language, literature, music and singing, theatrical arts and to the dissemination of general and professional education. The chapter also analyzes the activity of Jewish political societies that later, influenced by two opposing ideological currents of the Jewish national movement: Zionism and diaspora nationalism, were transformed into competing political parties. The dissertation completes with the Conclusions, in which the results of the research are summarized. The Reference list of the dissertation consists of 563 entries. Keywords: Jews, Jewish associations, Jewish community, ethno-national community, Jewish identity, socio-economic relations, institutionalization, national policy, national-cultural development, national movement, Jewish culture, Zionism, political party, Bukovyna, the Austrian Empire.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Кушнір М.П. Виникнення перших єврейських товариств та зародження єврейського товариського руху на Буковині в 50–70-х роках XIX ст. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2024. № 1 (59). С. 6–14.

- Кушнір М.П. Виникнення та діяльність першого єврейського політичного товариства на Буковині на початку XX ст. Історико-політичні проблеми сучасного світу. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. Т.50. С.153–166.
- Кушнір М.П. Участь єврейських студентських товариств Чернівецького університету у відстоюванні національних прав євреїв Буковини на початку XX ст. Вісник гуманітарних наук (електронне видання). 2025. №10. URL: https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/173/170 (дата звернення: 09.12.2025).
- Кушнір М.П. Єврейська релігійна община та правове становище євреїв Буковини в другій половині XIX – на початку XX ст. Питання історії України. Збірник наукових статей. Т.4. Чернівці: Золоті литаври, 2000. С. 278–286.
- Кушнір М.П. Соціально-економічне становище євреїв на Буковині в другій половині XIX – на початку XX ст. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В.Гнатюка. Вип.11. Тернопіль: Літопис, 2000. С. 81–88.
- Кушнір М.П. Єврейські товариства на Буковині в контексті етносоціальних та етнополітичних процесів на Буковині в другій половині XIX – на початку XX ст.: теоретико-методологічний аспект. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових статей. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. Вип. 325–326. Чернівці: Рута, 2007. С.69–76.
- Єврейське населення та розвиток єврейського національного руху на Буковині в останній чверті XVIII – на початку XX ст.: збірник документів і матеріалів / упор. О.В. Добржанський, М.П. Кушнір, М.Д. Никирса. Чернівці: Наші книги, 2007. 464 с. (особистий внесок авторів: Добржанський О.В. – вступна стаття; Кушнір М.П. – глосарій; Никирса М.Д – підбір та опис документів)
- Кушнір М.П. Єврейська мовна конференція у Чернівцях 1908 року. Незалежний культурологічний часопис «Ї». Вип. 56. Львів. 2009. С.70–74.
- Kuschnir M. Jüdisches und hebräisches Pressewesen in der Bukowina zur Zeit der Habsburgermonarchie. Die jüdische Presse im Europäischen Kontext 1686–1990. / Hg. Susanne Marten-Finiss, Markus Winkler. Bremen: Edition lumière, 2006. S. 131–143.
- Kuschnir M. Die deutsch-jüdische Schule in Czernowitz und die Säkularisierung des jüdischen Schulwesens in der Bukowina zwischen 1850 und 1970. Partizipation und Exklusion. Zur Habsburger Prägung von Sprache und Bildung in der Bukowina 1848–191–1940. / Hg. Markus Winkler. Regensburg: Verlag Friedrich Pustet, 2015. S. 151–161.
- Kuschnir M. „Das Jerusalem am Pruth“. Jüdisches Leben in Czernowitz unter den Habsburgern (1775–1914). Terra Judaica. Literarische. Kulturelle und historische Perspektiven auf das Judentum in der Bukowina und in Galizien. / Hg. Francisca Solomon, Ion Lihaciu. Konstanz: Hartung-Gorre Verlag, 2020. S.85–101.
- Kuschnir M., Winkler M. Spezifika der jüdischen Kulturgeschichte der Bukowina vor 1918. Handbuch der Literaturen aus Czernowitz und der Bukowina. Berlin. / Hg. Andrei Corbea-Hoisie, Steffen Höhne, Oxana Matiychuk, Markus Winkler. Berlin: J.B.Metzler, 2023. S.105–17. (Особистий внесок авторів: Кушнір М. – аналіз культурно-історичної ситуації до 1918 р.; Вінклер М. – аналіз культурно-історичної ситуації після 1918 р.)

Наукова (науково-технічна) продукція: наукові публікації

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U110162

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марусик Тамара Володимирівна

2. Tamara V. Marusyk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9575-8655

Додаткова інформація: ІПН: 2056615142

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Доценко Віктор Олегович

2. Viktor O. Dotsenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1131-1675

Додаткова інформація: ІПН: 2919002259

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Монолатій Іван Сергійович

2. Ivan S. Monolatii

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8963-774X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луковенко Ілля Геннадійович
2. Illia H. Lukovenko

Кваліфікація: к.і.н., доц., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8266-6310

Додаткова інформація: ІПН: 2960107771

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безаров Олександр Троянович
2. Olexander T. Bezarov

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6151-3852

Додаткова інформація: ІПН: 2602711019

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Піддубний Ігор Андрійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Піддубний Ігор Андрійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Кушнір Микола Петрович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна